

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25CoP/2/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4411226147
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2013:4411226147.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členov senátu JUDr. Dušana Harbutu a JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD., vo veci starostlivosti súdu o maloletú B. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov: T. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom V. XXX a Q. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q. v W., W. XX, H. republika, o zvýšenie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 27. 09. 2011 č. k. 12P/64/2011-129, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zvýšil vyživovaciu povinnosť otca na mal. B. B. zo sumy 66,39 eur na sumu 90 eur mesačne počnúc dňom 01. 01. 2012, čím zmenil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 26. 06. 2008 č. k. 17P/91/2008-28. Zročné výživné za čas od 01. 01. 2012 do 30. 09. 2012 v sume 212,49 eura zaviazal otca zaplatiť v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie právne oprel o ust. § 62 ods. 1-5, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len Zákon o rodine). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania vyšiel zo zistenia, že od poslednej úpravy výživného na mal. dieťa uplynula doba viac ako 4 rokov, počas ktorej sa výrazne zvýšili výdavky na dieťa, keďže vzrástli jeho potreby, či už na ošatenie, stravu, ako aj na nevyhnutné potreby. Navyiac maloletá od 01. 09. 2001 nastúpila na strednú školu, čo taktiež spôsobilo nárast jej výdavkov. Rovnako tak na strane rodičov zistil zmenu pomerov, keď matke sa zvýšil zárobok oproti predchádzajúcemu obdobiu o 206,50 eura mesačne a ďalšia vyživovacia povinnosť jej nepribudla. Na strane otca, ktorý skončil pracovný pomer u posledného zamestnávateľa dohodou na vlastnú žiadosť, čo hodnotil ako vzdanie sa zamestnania bez dôležitého dôvodu v súlade s ust. § 75 Zákona o rodine, vychádzal z majetkových pomerov u posledného zamestnávateľa, i keď v súčasnosti otec deklaroval príjem zo živnosti v nižšej výške. Taktiež neprihliadol na ním vykazované výdavky z podnikania, ktoré považoval za neprimerane vysoké oproti príjmom, z ktorého dôvodu na ne neprihliadol. Vychádzajúc z týchto zistení mal za preukázané, že otec je schopný bez ohrozenia svojej výživy maloletej platiť zvýšené výživné vo výške 90 eur mesačne, ktoré po zohľadnení výživného zo strany matky, najmenej vo výške 60 eur mesačne, bude postačovať na pokrytie jej najzákladnejších potrieb. V súlade s návrhom matky vyživovaciu povinnosť otca zvýšil od 01.

01. 2012, z ktorého dôvodu otcovi za obdobie od 01. 01. 2012 do 30. 09. 2012 vznikol dlh na výživnom vo výške 212,49 eur, ktorý mu povolil zaplatiť v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným. Rozhodnutie o náhrade trov konania založil na ust. § 146 ods. 1 písm. a) OSP a keďže išlo o konanie, ktoré súd mohol začať i bez návrhu, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal otec v zákonnej lehote odvolanie dôvodiac, že v konaní pred súdom prvého stupňa bolo porušené jeho právo, konanie nebolo spravodlivé a pri svojom rozhodovaní si súd prvého stupňa nezaobstaral a neposúdil všetky relevantné podklady pre zvýšenie výživného. Namietal, že súd neskúmal komplexne jeho osobné pomery a pri svojom rozhodovaní nebral vôbec do úvahy jeho vlastníctvo k polovici rodinného domu, ktorý užíva matka s mal. dieťaťom bez náhrady a v tejto súvislosti sa nezaoberal ani otázkou, či tento nehnuteľný majetok nemohol byť použitý ako určitá kompenzácia výživného. Rovnako tak nesprávne a povrchné posúdil jeho zárobkové možnosti a to nielen u posledného zamestnávateľa, ale i jeho živnostenskú činnosť. Uviedol, že svoj pracovný pomer neukončil zo špekulatívnych dôvodov, ale pre neprijateľné znížovanie jeho mzdy za množstvo a kvalitu ním odvedenej práce a taktiež i s ohľadom na jeho zhoršujúci sa zdravotný stav. Rovnako tak sa nezaoberal zmenou jeho osobných pomerov, spočívajúcou v obmedzených možnostiach finančného príjmu, ale i v znížení jeho fyzickej výkonnosti s ohľadom na pribúdajúci vek a zhoršujúci sa zdravotný stav, ako i vzniknutú ekonomickú recesiu. Vytkol prvostupňovému súdu, že za relevantné a rozhodné považoval len zmenu pomerov na strane dcéry, ktorá síce čiastočne súvisí s jej vyšším vekom a stredoškolskou dochádzkou, avšak zvýšené náklady maloletej, okrem kúpy počítača a fotoaparátu neboli v konaní konkrétne doložené. Takýto procesný postup označil za porušenie svojho práva, ako aj princípov riadneho a spravodlivého procesu.

Matka mal. dieťaťa vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žiadala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť poukazujúc na to, že náklady na živobytie pre mal. dieťa sa zvýšili a jej mzda sa v posledných mesiacoch znížila.

Kolízny opatrovník vo svojom odvolacom návrhu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť poukazujúc na to, že súd prvého stupňa dostatočne prehodnotil materiálne zabezpečenie oboch rodičov, ako aj odôvodnené potreby mal. dieťaťa a pri určení výšky výživného vychádzal z objektívnych možnosti a schopností otca. Dôvodil, že od poslednej úpravy výživného v roku 2008 sa výrazne zmenili pomery na strane mal. B., ktorej sa v súvislosti s fyzickým a psychickým dospievaním, ako i štúdiom na strednej škole, zvýšili náklady, pričom otec dieťaťa sa na jej výchove a výžive, okrem výživného, iným nepodieľa a dieťa žiadnou formou nekontaktuje.

Odvolací súd prejednal odvolanie otca bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 212 ods. 2 písm. a) OSP) dospel k záveru, že odvolanie otca nie je dôvodné.

Predmetom tohto konania je návrh matky maloletej B., doručený súdu prvého stupňa dňa 27. 12. 2011, na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca voči tomuto dieťaťu zo sumy 2.000,-Sk (66,39 eura) mesačne na sumu 100 eur mesačne počnúc dňom 01. 01. 2012.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do toho času, kým deti nie sú schopné sami sa živiť.

Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

Vyššie citované zákonné ustanovenie vyjadruje zásadu, že k zmene dohôd a súdnych rozhodnutí o výživnom môže dôjsť len na základe zmeny pomerov, zistenej porovnaním okolností dôležitých pre určenie výživného tak v čase skoršieho súdneho rozhodnutia, ako aj v čase nového rozhodovania

súdu. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom je však závažnejšia zmena pomerov, ktorou sa rozumie len zmena tých okolností na strane či už oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom. Takouto zmenou pomerov môže byť nárast potrieb detí, najmä v súvislosti s ich pribúdajúcim vekom, fyzickým vyspíevaním, formami prípravy na budúce povolanie, ale i zmena v možnostiach povinného plniť si vyživovaciu povinnosť v doterajšom rozsahu. V tomto prípade pôjde o rozšírenie alebo zúženie vyživovacích povinností povinného, jeho invaliditu, alebo také zvýšenie či zníženie (odôvodnený pokles) jeho zárobku či iných príjmov, prípadne ostatného majetku, ktoré ovplyvní celkovú situáciu povinného, a to nielen na krátky čas.

Pri rozhodovaní o zmene výživného musí súd posúdiť komplexne všetky zmeny pomerov účastníkov, ku ktorým došlo od predchádzajúcej úpravy a musí taktiež prihliadnuť na vývoj životných nákladov za celé obdobie, ktoré uplynulo od vydania posledného rozhodnutia o výživnom, tzv. valorizačnú klauzulu zakotvenú v ust. § 78 ods. 3 Zákona o rodine. Rovnako tak nemôže opomenúť existenciu ust. § 62 ods. 2 Zákona o rodine, zakotvujúcu právo dieťaťa podieľať sa na dosiahnutej životnej úrovni svojich rodičov, či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle, ako i všeobecné hľadisko upravené v § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého pri rozhodovaní o výživnom sa prihliada na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Odôvodnené potreby dieťaťa sú závislé predovšetkým od jeho veku, zdravotného stavu, fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie, od hodnoty jeho majetku, prípadne výšky vlastných príjmov dieťaťa a sú bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Ak sú tieto obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. V opačnom prípade odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, vrátane tvorby úspor, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale sú so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Výživné pre dieťa teda slúži nielen na uspokojovanie všetkých jeho odôvodnených hmotných potrieb (jedlo, ošatenie, obuv a pod.), ale aj ďalších potrieb dôležitých pre výchovu a vývoj dieťaťa (vzdelávanie, príprava na povolanie, kultúrne, športové, rekreačné potreby, tvorba úspor a pod.). Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú teda rozhodujúce reálne zárobkové možnosti, schopnosti a majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami, ale aj okolnosťami objektívneho charakteru. V tejto súvislosti je významné i ust. § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine, ktorá zakotvuje, že na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Navyiac súd prihliada i na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará a rovnako tak berie do úvahy prídavky na deti, ktoré sa sčasti podieľajú na úhrade potrieb detí.

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa i vo svetle zhora popísaných záverov a v intenciách citovaných zákonných ustanovení zisťoval zmenu pomerov na strane všetkých účastníkov konania, ku ktorej došlo od posledného rozhodovania o výživnom. V tomto smere dostatočne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho i správny právny záver. Nakoľko odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku využívajúc postup podľa ust. § 219 ods. 2 OSP sa obmedzuje len na skonštatovanie jeho správnosti. Na zdôraznenie jeho správnosti len opätovne zvýrazňuje, že posledná úprava výživného na mal. B. bola realizovaná rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 26. 06. 2008 č. k. 17P/91/2008-28, ktorým súd zvýšil vyživovaciu povinnosť otca voči maloletej B. zo sumy 1.300,-Sk mesačne na sumu 2.000,-Sk mesačne počnúc 01. 05. 2008. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 31. 07. 2008. V tej dobe súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z mesačného príjmu matky vo výške 13.608,-Sk netto mesačne (452 eur) a zárobku otca vo výške 11.602,-Kč mesačne, pričom obaja rodičia mali vyživovaciu povinnosť len k tomuto mal. dieťaťu, ktoré bolo žiačkou 6. triedy základnej školy. V čase terajšieho rozhodovania o výživnom okruh vyživovacích povinností oboch rodičov zostal zachovaný, keď žiadnemu z nich vyživovacia povinnosť k mal. dieťaťu nepribudla. Matka v období rozhodnom pre posúdenie v tomto konaní uplatneného nároku (rok 2011) dosiahla príjem priemerne 658,50 eura mesačne. Pokiaľ ide o otca, tento od 01. 02. 2009 je živnostníkom s predmetom podnikania výroba, obchod a služby a v daňovom priznaní za rok 2011 vykázal ročný príjem 268.730,-Kč, výdavky súvisiace s príjmami vo výške 189.114,-Kč a s daňovou povinnosťou 11.940,-Kč. Od školského roku 2011/2012 mal. B. je študentkou Strednej odbornej školy v N. D..

S ohľadom na uvedené zistenia v preskúmvanej veci preto niet sporu o tom, že vyživovacia povinnosť otca voči mal. B. naďalej trvá a že od posledného rozhodovania o výživnom došlo k podstatnej zmene pomerov účastníkov konania, odôvodňujúcej zvýšenie vyživovacej povinnosti otca na toto maloleté dieťa. Uplynutím 4-ročného obdobia totiž došlo k prirodzenému nárastu potrieb a životných nákladov dieťaťa nielen v dôsledku jeho fyzickej vyspelosti, ale i v súvislosti s jeho prechodom na školu stredného stupňa, ktoré skutočnosti ako všeobecne platné nie je potrebné ani bližšie dokazovať. Nedôvodne preto otec vytyka prvostupňovému súdu, že tieto skutočnosti zo strany oprávnenej neboli podporené žiadnymi dôkazmi. Na strane matky sa zmena pomerov prejavila v náraste jej zárobkových pomerov tak, ako to správne konštatoval i súd prvého stupňa. Rovnako tak odvolací súd si osvojil i závery prvostupňového súdu ohľadne zárobkových a majetkových pomerov otca, s ktorými sa tento dôsledne a v dostatočnom rozsahu vysporiadal, na jeho závery preto v podrobnostiach poukazuje a duplicitne ich opakovať nebude. Podčiarkuje len, že za situácie, keď otec u posledného zamestnávateľa skončil z vlastnej iniciatívy pracovný pomer dohodou bez preukázania dôležitého dôvodu, ktorým mal byť i ním tvrdený zdravotný stav neumožňujúci mu výkon zamestnania, boli splnené zákonné podmienky pre postup podľa § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine. V tejto súvislosti je významné, že paradoxne otec prioritne skončil zamestnanecký pomer pre tam dosahovaný nízky zárobok, hoci ako živnostník podľa daňových priznaní vykazuje ešte podstatne nižšie príjmy. Je preto dôvodný záver, že sa takýmto konaním vzdal bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania a zárobku, a preto pri rozhodovaní v danej veci bolo potrebné vychádzať z jeho schopností a možností v čase posledného zamestnaneckého pomeru. V tomto smere neobstojí ani jeho poukaz na ekonomickú recesiu, ktorá má dopad na celú spoločnosť a teda v konečnom dôsledku postihuje i pomery matky a maloletého dieťaťa. Taktiež nenáležitá je i argumentácia otca obsiahnutá v jeho odvolaní ohľadne spoluvlastníctva k rodinnému domu, ktorý zabezpečuje bytové potreby matky a maloletého dieťaťa. Táto otázka totiž má súvis zrejme s bezpodielovým spoluvlastníctvom rodičov dieťaťa k tejto nehnuteľnosti a s jeho vyporiadaním v prípade jeho zániku, a preto nemôže byť posudzovaná v tomto konaní, riešiacom právo dieťaťa na výživné. Aj poukaz otca na možnosť započítania v súvislosti s užívaním rodinného domu je právne irelevantný. Občiansky zákonník (ďalej len OZ) totiž upravuje dva prípady zániku záväzku započítaním (kompenzáciou), a to započítanie jednostranným právnym úkonom podľa § 580 a započítanie dohodou podľa § 581 ods. 3. V ust. § 581 ods. 4 OZ v súvislosti so započítaním proti pohľadávkam na výživné odkazuje na Zákon o rodine, ktorý v § 76 ods. 2 pripúšťa započítanie iba vo forme dohody, aj to iba proti pohľadávkam na výživné plnoletých osôb. Proti pohľadávkam na výživné maloletých detí však zákon započítanie vylučuje.

Zhora zistené zmeny pomerov na strane účastníkov konania tak dávajú podklad pre záver o čiastočnej dôvodnosti návrhu matky na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca voči mal. B.. Súdom prvého stupňa vykonané zvýšenie vyživovacej povinnosti otca v plnom rozsahu zohľadňuje odôvodnené potreby mal. dieťaťa, ako i možnosti, schopnosti a majetkové pomery oboch rodičov. Rovnako tak prihliada na okolnosť, že časť výživy dieťaťa je krytá prídavkami na dieťa a že matka s ohľadom na výšku svojho príjmu je rovnako taktiež povinná podieľať sa na výžive maloletej, keďže túto povinnosť pre jej vek už vyvažuje svojou osobnou starostlivosťou len v minimálnom rozsahu. Zvýšené výživné takto nielenže plne zodpovedá zákonnej úprave, ale i zásade rovnakej životnej úrovni detí a rodičov. Taktiež určenie počiatku zvýšenia vyživovacej povinnosti otca je plne súladné s ust. § 77 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine, keď k tomuto dňu bola preukázaná podstatná zmena pomerov, odôvodňujúca zmenu súdneho rozhodnutia o výživnom. Rovnako tak správne súd prvého stupňa stanovil i výšku zročného výživného a podmienky jeho zročnosti postupujúc plne v intenciách § 160 ods. 1 OSP.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil, keď súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vyvodil z neho i správny právny záver a konanie pred súdom prvého stupňa nevykazuje žiadnu z procesných väd, ktorými by bola otcovi znemožnená realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práva a právom chránených záujmov.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 146 ods. 1 písm. a) OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže ide o konanie, ktoré mohlo začať i bez návrhu.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerov hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.